

MI MLADI BORCI

STANOVSKI TEDNIK ZA SLOVENSKO DIJASTVO. — IZHAJA VSAK PETEK. — LETNA NAROČNINA: DIJAŠKA 16 DIN, NEDIJAŠKA 26 DIN, PODPORNIA VSAJ 30 DIN. — POSAMEZNA ŠTEVILKA 75 PAR. — UREDNIŠTVO IN UPRAVA V LJUBLJANI V STRELIŠKI ULICI 12/II. — ČEKOVNI RAČ. ŠT. 16.078.

LETO II.

LJUBLJANA, PETEK, 15. OKTOBRA 1937.

ŠTEV. 5.

Portugal na Pariški razstavi

Trije izraziti ideološki paviljoni

Na pariški razstavi delajo vsi narodi propagando za svojo domovino, za svojo obrt in industrijo, za kmetijske proizvode, turizem i. t. d.

Tri države pa so prav posebej nastopile tudi z izrazito propagando za ideje, ki jih danes preoblikujejo.

Najbolj je propagandi posvečen paviljon SSSR. Priznati je treba, da znajo ruski boljševiki svoje ideje izvrstno propagirati. Mogočno je poslopje, ki ga završujeta kipa moškega in ženske s kladivom in srpom, in pestra je notranja uredba. Zelo se znajo prilagoditi ljudski dovzetnosti; dasi je paviljon prenatrpan in razlaga boljševiških dobrot vsiljiva ter včasih naravnost naivna, vendar napravljata na maso velik vtis.

Se mogočnejši, pa vendar manj vsiljiv, je nemški paviljon narodnega socializma. Tudi ta razkazuje v prvi vrsti delo in uspehe »tretje države«.

Prav značilen in za nas zanimiv v tem oziru je tudi paviljon male Portugalske. Tudi ta razkazuje uspehe in razlaga ideje nekrvave revolucije pod vodstvom ministrskega predsednika Salazarja.

Kot proslavlja prvi boljševizem, drugi fašizem, tako proslavlja tretji korporativizem, ki ga poskuša izpeljati Portugalska pod vplivom idej papeških okrožnic.

Znamenja katolištva na razstavi

Paviljon podčrtava z vso silo, da je katoliško verovanje podlaga novim poskusom Salazarjevim.

Na razstavi je splošno malo izrazito krščanskega. Papeški paviljon je sicer vsebinsko bogat in zanimiv, tudi precej viden po svojem 65 m visokem stolpu, s katerega v večerni razsvetljavi žari kip Marijin, ki drži v naročju Jezusa in ta spet v roki oljko miru. Toda v ogromnem številu zgradb je to le ena posvečena duhovnemu življenju. Tudi paviljon »solidarnosti« je katoliško karitativno delo precej podčrtal. Madžari so svoj paviljon okrasili s kipom Matere Božje in razne narodnosti so postavile razne kapele z okraski cerkvene umetnosti. Vse to pa izgine v primeri z vsem, kar je na razstavi.

Zato je tem bolj očitno in napravljata na vse velik vtis, da je v paviljonu ene izmed tujih držav tako zelo poudarjeno katoličanstvo in da ta kot

podlago svojim idejam o ureditvi države priznava verstvo.

Portugalski paviljon

Paviljon leži na desni strani reke Seine v bližini nemškega. Če stopimo vanj od rečne strani, nas pozdravi mogočen relief Henrika Mornarja. ki je postavil temelje portugalski prekomorski oblasti. Kraljevič kleči, ob njem je rožni venec. Ko pridemo v prvo dvorano, vidimo ob portugalski zastavi napis, ki govori, da je l. 1470 Portugalec prvi prejadral južno morje z zastavo, ki nosi znamenje križa, in da je pod isto zastavo Portugalec prvi v aeroplanu preletel isto morje l. 1922. Ta narodna samozavest je močno poudarjena v celem paviljonu kot ena osnovnih misli nove uredbe države, tako da se poudarka katoličanstva in narodnosti vedno prepletata.

Razkazujejo svoje domače stvari: nošo vseh portugalskih pokrajin, narodne izdelke, ljudske navade in posebnosti. Slede obrtni in industrijski izdelki in spet razlaga in popis portugalskih kolonij. In v teh posebej delo misijonarjev in njih uspehi.

Vrste se nato opisi in grafikon o delu sedanje vlade: kako je Salazar uredil prej obupne finančne razmere, kako napreduje gospodarstvo, kakšni so novi socialni zakoni. Pozabili niso mladine in njenih organizacij, ki črpajo svojo moč iz novih idej pod geslom:

»Mi imamo svoj nauk, zato imamo moč«.

Za korporacije!

Katere so ideje, ki jih propagira nova Portugalska?

Portugalci poudarjajo sami v svojih propagandnih knjižicah, da jih vodi portugalski nacionalizem in ideje papeških okrožnic. Te skuša Salazar spraviti do življenja ne samo z moderno socialno zakonodajo, ampak predvsem s korporativizmom, ki naj ustvari zaželjeno sodelovanje dela in kapitala brez nasprotovanja in sovraštva. Zato je ena njegovih glavnih zamisli organizacija delavcev in organizacija gospodarjev, ki sta pravni osebi in zakonita zastopnika delavcev in gospodarjev. Te posamezne krajevne organizacije se združijo v pokrajinske organizacije iste stroke; pokrajinske pa tvorijo potem skupaj posebno državno zvezo iste stroke, ki predstavlja in zastopa koristi celega stanu. Takih zvez za posamezne stroke je 24. To so korporacije. Te

korporacije volijo korporacijsko zbornico za celo državo. Korporacijska zbornica podaja svoja mnenja k vsem načrtom zakonov in mednarodnih pogodb.

Politična zbornica je sestavljena iz 90 poslancev; te poslance volijo direktno za štiri leta volivci, ki so praviloma poglavarji družin. Politična zbornica je izgubila po novi ustanovi mnogo na svojem pomenu kot državni parlament. Izdeluje sicer zakone, toda na splošno je njen vpliv majhen in ministri ji niso odgovorni. Salazar se je postavil proti dosedanjemu parlamentarizmu, češ da je izšel iz liberalne miselnosti.

Španska vojna — verska vojna

To potrjuje tudi kardinal Verdier

V vprašanju španske državljanske vojne je na Francoskem in tudi drugod nastala med katoličani neenotnost. Neposredno so ta spor povzročili nekateri katoliški listi, med drugimi zlasti bivši »Sept« in »La Vie intellectuelle«, ki sta zavzela do španskega nacionalnega gibanja neprijazno stališče.

Zadeva je postala še bolj neprijetna, ko so »Septovi« somišljeniki začeli obračati sebi v prid nekatere izjave in ukrepe pariškega kardinala Verdiera. Nastala je neka nejasnost, ki so jo »Septovci« izrabili zase. Nekateri pa so celo skušali prikazati Verdiera kot pristaša španske Ljudske fronte. Tudi pri nas je bilo čuti odmev tega poizkusa.

Sedaj pa se je javno in jasno pokazalo, kako so se »Septovci« motili tudi glede kardinala.

Agencija Stefani poroča namreč 7. oktobra iz Pariza — in za njo enako belgrajska agencija Avala sledečo vest:

»Pariški nadškof kardinal Verdier je v od-

Portugal uči Evropo!

Za te ideje tedaj dela Salazar propagando. Večina teh idej je tudi naša, ker so izšle iz papeških okrožnic. Korporacijski poskus je zaenkrat kot razumljivo poskus, ker je treba dolge dobe, da se preskusi. Upajmo, da se bo v glavnem obnesel in da se bo vsa Evropa na Portugalski naučila, kako premostiti nasprotje med delom in kapitalom in kako najti pravo sredino med individualizmom in socializmom.

Na vsak način pa se bomo ob mali Portugalski morali katoličani vsega sveta veliko učiti.

govoru na pismo španskih škofov poslal kardinalu Tomasu, toledskemu nadškofu in primasu Španije pismo, v katerem odobrava energično stališče španskega episkopata v zagovor nacionalistov. Kardinal Verdier pravi v svojem pismu, da je španska državljanska vojna v svojem bistvu borba med krščansko civilizacijo in boljševiskim brezboštvom.

To se seveda ne pravi nič drugega kot to, da je španska vojna verska vojna!

S tem je »Septovo« stališče dokončno izločeno. Tisti seveda, ki si dajo še naprej vplivati od kominterne, bodo še vedno žigosali veliko borbo španskih katoličanov s fašizmom, Ljudsko fronto pa prikazovali kot ideal političnega sožitja in zanikali verski značaj španske vojne.

Toda na splošno moramo z veseljem ugotoviti, da resnica končno vendarle že prodira skozi te goste megle komunistične lažnive propagande.

Nemška umetnost v oblasti nacizma

Najstrašnejši zgledi držav, v katerih je svobodna volja ljudstva popolnoma zatrta in v katerih imajo vladajoči ljudje neomejeno oblast, so brez dvoma marksistične države: Rusija, Mehika in rdeča Španija.

A žal suženjstvo v moderni obliki kuje v svoje verige tudi nekatere druge narode, med njimi predvsem nemškega.

Značilno za to moderno tiranstvo je, da si hoče podvreči vse človekovo delovanje, zasebno in javno. Vse se mora podvreči interesom države, oziroma bolje, vladajoče stranke. Tako se mora tem interesom podvreči tudi umetnost.

In prav o nazorih nemške vlade imamo danes nove zanesljive podatke, ki kažejo, kako tiranski je indeks narodnega socializma. Nemški primer pa tudi kaže, kako znajo nasprotniki krščanstva ceniti pomen umetnosti za obvladovanje mnenja.

Cerkev ima svoje globoke interese in pravice do umetnosti. Ima jih tudi država. A vendar ostaja umetnost izven teh obvez še vedno neka povsem upravičena avtonomija.

Ne absolutna avtonomija in svoboda! Zakaj tudi umetnost je dolžna dati Bogu, kar je božjega in cesarju kar je cesarjevega. Toda tudi država je dolžna priznati umetnosti, kar je po pravici njenega. Tega ji pa niti fašistična niti komunistična država ne daje.

GOERINGOVO POVELJE

General Goering je dal pred kratkim povelje, naj se nemudoma pregledajo vse javne zbirke umetniških del »brez vsakega ozira na pravne določbe in lastniško pravico«. Obenem zahteva minister »z največjo strogostjo« od vseh, ki bodo delovali pri tem pregledu, da sodijo umetnost z

nacionalnosocialističnega stališča. O končni usodi umetnin, ki jih bodo pregledovalci izločili, pa bo odločal — Goering.

FÜHRER BO TUDI UMETNOST KOMANDIRAL

Pri letošnji otvoritvi monakovske umetnostne razstave je Hitler proglasil vsemu svetu svoje nazore o umetnosti. Te njegove nazore mora v slepi pokorščini deliti z njim ves nemški narod. Najprej je vodja nemškega narodnega socializma proglasil sebe tudi za vodjo nemške umetnosti:

»... Bil sem zato vedno odločen, da ne bom — če bi nam usoda dala nekoč oblast v roke — o teh stvarih z nikomer diskutiral, temveč tudi tukaj samo odločal, kajti razumevanje za tako velike naloge ni vsakomur дано...«

Torej bo osebno mnenje Führerja, ki je v umetnosti laik, odslej naprej brezprizivno odločalo smer nemški umetnosti!...

„BATJUŠKA“ STALIN?... ALI DIKTATOR FRANCO?

Holandski katolik o Španiji

Več kot eno leto je prešlo in še zmeraj razdeva bratomorna vojska v vsej svoji grozotnosti sončno Španijo.

Koliko mest je zdaj že porušeni, koliko umetniških zakladov uničenih?

Kdo si nam upa vsaj približno navesti število padlih meščanov in vojakov?

Število bratov, sestra in duhovnikov, strahopetno umorjenih, vzbuja grozo, ne toliko še za danes, marveč za v prihodnje!

Prihodnost, da, tako pravijo, ta naj bi pokazala, ali je bilo Francovo delo dobro ali zlo. Srednja pot v tem primeru ni mogoča.

Vendar za nas ne sme biti dvoma, na čigavi strani moramo stati. Potem ko je izšlo pismo španskega episkopata, vemo, da je bila vstaja upravičena; tedaj sledi neposredno, da se moramo še ta trenutek določa postaviti na Francovo stran.

V Španiji gre za dve skrajnosti: ali Moskva ali Rim. Ne smemo se dati vplivati od pisanja z leve, ki si celo vprašanje upa predstaviti kot edino in samo kot boj proti diktaturi in za demokracijo. Moskva nas hoče učiti, da »batjuška« Stalin nikakor ni kak diktator in da pomeni sovjetski režim demokracijo in optima forma! Če bi tega ne bili prej videli,

bi nas bili časopisi v zadnjih mesecih mnogo naučili.

Ne, to je za ta trenutek prostorska stvar!

Zdaj gre za Boga!

Če zmaga Moskva, postane Španija nepreklicno druga »Rusija 1917«, toda nato Rusija, mnogo, mnogo slabša kot je rdeči raj, ker bodo šli Španci ravno zaradi višje razvitosti tem rafiniraneje na delo za razkristjanjenje in zmaterializiranje španskega naroda.

Strah z druge strani, da bo postala Španija pod Francom druga »Nemčija 1937«, se mi zdi ne tako popolnoma neupravičen, toda vendar je to manj verjetno. Italija nam nudi dokaz, da more biti bolje. Primerimo enkrat Španijo z Italijo in Španijo z Nemčijo. Španija—Italija: obe romanski, obe katoliški; Španija—Nemčija: dve popolnoma različni rasi; razen tega, in to je pač največji razlog, zakaj se v Španiji ni bati konflikta med Cerkvijo in državo: v Španiji katoliki niso v manjšini kot v Nemčiji. Franco bo nadalje pač tako razsoden, da ne bo neposredno po skrajno hudi vojski znova razdelil deželo v dva tabora.

Če damo govoriti dejstvom, potem je nepobitno gotovo, da je v Francovi Španiji za Cerkev večje

UMETNOST KOMANDIRANA TUDI OBLIKOVNO

V svojem monakovskem govoru zahteva Hitler od umetnika, naj pri likovnem upodabljanju oblikuje predmete točno tako, kakršni so v resnici. S tem podvrže umetnost, tudi kar se oblike tiče, svoji volji. Takole pravi o umetnikih, ki se ne držijo danih oblik in barv:

»Hotel bi v imenu nemškega naroda le prepo-vedati, da skušajo taki pomilovanja vredni nesrečneži, ki trpe očitvidno na motnjah vida, vsiliti ostalemu svetu posledice svojih napačnih opazovanj kot resnico ali to celo predstavljati kot umetnost.«

Nočemo govoriti o tem, ali so upravičene ali ne one moderne struje, ki jih Hitler s temi besedami napada. Še manj se nam zdi primer- no braniti razne hipermodernosti. Poudarjamo le še enkrat, da so Hitlerjeve besede nedvoumen dokaz, da se v Nemčiji umetniku ne prepoveduje svoboda ustvarjanja samo vsebinsko, marveč tudi oblikovno.

Neljubi gostje

V amienski škofiji je duhovščina pobirala milodare za rdeče španske begunce in ustanovila zanje posebno zavetišča. Rdeči begunci pa so te dobrote povračali s tem, da so delili po mestu v velikih množinah letake z besedilom:

»Nikar ne pozabite, da je španska duhovščina povzročila nesrečo naših žena, mater in otrok. Duhovniki so Francovi plačanci. Francoska duhovščina ni vredna nič več kot naša. Nikar se ji ne dajte! Smrt duhovnikom!«

Taka je hvaležnost komunistov, ki še svojim dobrotnikom groze s smrtjo. In ti ljudje brez najmanjše kulture pravijo, da hočejo osrečiti človeštvo!

Oblasti so pravilno razumele strup tega komunističnega letaka in so 20 najhujših hujskačev poslale nazaj v rdeči španski raj, kjer ne bodo imeli od Boga dobivati miloščino.

Zdaj se je pa končno celo vlada Ljudske fronte teh komunističnih in anarhističnih gostov sploh naveličala in jih bo vseh 100.000 poslala v Španijo nazaj.

upanje, kakor bi bilo v sovjetski podružnici.

Še enkrat, ne smemo se dati, da bi nas imela za norca Moskva, ki paradira z geslom: demokracija ali diktatura.

Nikdar ne!

Vprašanje je: za Boga ali proti Njemu!

Tedaj stojimo sedaj edini na Francovi strani.

Harry Bomers

(v dijaškem listu »Fanaalu«
2. okt. 1937.)

Z naših gimnazij

NOVO MESTO

V primeri z Ljubljancami in Mariborčani smo v Novem mestu zelo zgodnji glede začetka pouka. Otvoritveno službo božjo smo imeli že 9. septembra. Vsako leto zavidamo tovariše iz Ljubljane, ki so še doma, ko se mi že učimo prve lekcije. Vendar se letos le nimamo kaj pritoževati. Dosedaj smo imeli skoraj več prostega časa, kakor pouka.

Vzrok so — veliki manevri, ki so se sedaj dokončali. Naše drugače tako skromno mesto je dobilo videz velemesta. Promet je bil zelo velik, vedno so ropotali vojaški motorji in avtomobili, vmes pa so švigali kolesarji in od časa do časa je stopala naša armada, dobro opremljena s proviantom in strelivom. Nad mestom so kljub izredno slabemu vremenu neprestano brneli aeroplani in so nas motili v šoli, da nismo bili zbrani, doma pa, da smo zanemarjali učenje.

Dijaki višjih razredov smo tudi aktivno sodelovali pri obrambi mesta in smo imeli zato 2 dni prosto. Veličasten je bil prizor, ko so priletela orjaška bombna letala in spustila »bombe« nad mesto ter so takoj odgovorile z bližnjih hribov protiletalske baterije. Še lepše je bilo ponoči, ko se je po oblačnem nebu razlila svetloba vojaških reflektorjev. Za nočni plinski napad je vsa gimnazija od četrtega razreda dalje dobila maske. Ves zavod se je tudi udeležil protiplinske razstave in sprejema Nj. Vel. kneza-namestnika Pavla. Višek so manevri dosegli v nedeljo, 26. sept. Tedaj smo se skoraj vsi dijaki odpeljali v Belo Kraljino, da opazujemo veličastni defile.

*

Na našem zavodu je letos 470 učencev, kar je za nas zelo veliko. Toliko dijakov gotovo že ni bilo deset let.

GOVOR VODITELJA BREZBOŽNIKOVIČ

Voditelj ruskega brezbožniškega gibanja Jaroslavskij je imel pred tedni govor pred častniki ruske armade. Njegovega govora tisk ni omenjal, najbrž po višjem naročilu. Samo vojaški list »Krasnaja Zvezda« je priobčil kratko beležko.

Pač pa ve točneje vsebino govora »Agence d'Informations de l'Orient«. Po njenem poročilu je Jaroslavskij dobredno izjavil, da je boj proti veri stopil zdaj v odločilno dobo. Rdeča armada mora postati nositeljica protibožnega boja ne le v ruskih mejah, temveč po vsem svetu. Vsak častnik ruske armade, tako meni Jaroslavskij, mora biti ne le aktiven komunist, temveč tudi aktiven brezbožnik in mora brez-

MURSKA SOBOTA

I. lahkoatletsko prvenstvo v Soboti
V nedeljo 3. okt. se je vršil prvi lahkoatletski miting naše gimnazije, ki še ni popolna. Namen mitinga, da se razširi lahkoatletsko gibanje na naši gimnaziji, je popolnoma dosežen. Rezultati so z ozirom na slabši teren in pa na tekmovalce, ki so po večini začetniki, kar dobri.

Tek na 100 m:

1. Dako 12,3
2. Čisar 12,5
3. Hočevar 12,7

Tek na 1000 m:

1. Gros 3 : 02,2.
2. Kohn 3 : 02,7
3. Jurkovič 3 : 03.

Skok v višino:

1. Kolarič 1,50.
2. Vadnal 1,50.
3. Šerbec B. 1,45.

Skok v daljavo:

1. Hočevar 5,11.
2. Dako 5,07.
3. Čisar 5,01.

Met diska:

1. Šerbec 34,72.
2. Vadnal 33,28.
3. Velnar 32,58.

Met krogle:

1. Orel 10,90.
2. Šerbec B. 10,10.
3. Čisar 9,95.

Met kopja:

1. Orel 33,30.
2. Velnar 31,70.
3. Šerbec 31,05.

Štafeta 4 × 100 m:

1. samoupravna (Čisar, Deškovič, Nachtigall, Dako) 50,2.
2. državna (Hočevar, Merc, Čeh, Kolarič) 50,6.

Štafeta 4 × 1/2 kroga: (188 m).

1. (Dako, Kolarič, Benko, Deškovič) 1 : 36,5.
2. (Hočevar, Marič, Nachtigall, Čisar) 1 : 38,2.

»LETEČI BREZBOŽNIK«

Ruski brezbožniki so kupili od inženirja Jakovljeva športno letalo, ki ga bodo uporabljali v svoje namene. Krstili so ga za »Letečega brezbožnika«. Na krilih ima napis: »Proletarci vseh dežela, združite se« in »Religija je opij za ljudstvo«.

NOVI SKLEPI MOSKOVSKIH BREZBOŽNIKOV

Osrednji svet brezbožniških zvez v SSSR je na svojem zadnjem zborovanju sklenil:

1. Skliče se mednarodni brezbožniški kongres v Londonu za 6. april 1938.
2. Če bo angleška vlada delala težave, se bo vršil kongres na Holandskem, v Belgiji ali Češkoslovaški.
3. Osrednji svet prispeva za kritje stroškov 150.000 rubljev.
4. Osrednji svet je pripravljen poravnati potne stroške denarno šibkim inozemskim delegatom.
5. Sovjetski brezbožniki bodo najbolj zaslužnim inozemskim skupinam brezbožnikov izročili prapor. Za sedaj prihajata v poštev le Španija in Mehika.

MORSKI APOSTOLAT

Od 23. do 26. septembra se je vršil v Antwerpenu letni kongres »Morskega apostolata«. Letos je obravnaval pomorščakovo kulturno življenje, vse s katoliškega stališča. Predavanja so bila o oblikovanju značaja, o poklicni časti, poklicni morali, o družinskem življenju in o veri. Zavzemali so se za organizacijo mladine, za ustanavljanje knjižnic, izvedbo duhovnih vaj in izobraževalnih tečajev. Bavili so se končno posebej z življenjskimi pogoji ribičev.

IZJAVA DR. GÖBBELSA

»Nacionalni socializem ni minljiv, je večno trajen Kot politična ideja je narodu približno to, kar je vera verniku. Nacionalistično gibanje je danes narodova politična cerkev.«

Stvarno kazalo

Izdali bomo stvarno kazalo po tvarini. Z njim si bo vsakdo lahko hitro poiskal stvarino, ki jo bo hotel obdelati v predavanjih, spisih ali debatah. Sestavljanje takega kazala je zelo zamudno, upamo pa, da bo v kratkem dokončano. Takoj nato pojde v tisk. Ko ga razpošljemo stari naročnikom, bodo mogli dati ves lanski letnik v vezavo, kar toplo priporočamo. Čedno vezan prvi letnik Borcev se bo lepo podal v vsako knjižnico. Natančnejša obvestila o vezavi bomo ob času objavili.

Odg. urednik: Ciril Kovač (Ljubljana). Izdaja konzorcij (J. Prešeren, Ljubljana). Tiska Misijonska tiskarna, Groblje-Domžale (Jože Godina).

obzirno razširjati brezbožniške ideje. Vedno se mora zavedati, da Rusija ne bo imela miru, dokler bodo v njej živeli zastopniki vere. Dalje je zahteval Jaroslavskij tudi to, naj se ustanove brezbožniške celice v vseh kasarnah, vojaških šolah in na vseh sovjetskih ladjah.

IZ DEŽELE GOLJUFIJ

»Morningpost« poroča v zvezi z najnovejšimi aretacijami v sovjetski Rusiji, da se zdaj GPU bavi zlasti s škandali v gospodarskih krogih. Časopis omenja poročilo iz Moskve, ki pravi, da so pred kratkim preiskavali bančna ravnanstva in zasledili ogromno množino prevar in sleparij. Veliko bančnih ravnateljev so aretirali.